

TOPLUMSAL CİNSİYETİN İNŞASI BAĞLAMINDA YAVRUTÜRK ÇOCUK GAZETESİ (1936-1940) ÖRNEĞİ

Elif Berke Aday¹

Aytül Tamer Torun²

Özet

Toplumsal cinsiyet kavramı kadının ve erkeğin tarihsel ve kültürel olarak toplumsal normlarla şekillendirilmesine dikkat çekmektedir. Kadın ve erkeğe biçilen roller, çizilen sınırlar tarihsel süreç içerisinde değişiklik gösterdiği gibi toplumdan topluma da farklılıklar göstermektedir. Özellikle aile kurumu başta olmak üzere -medya, din, eğitim vb- tüm kurumlar, cinsiyet rollerinin davranış modellerini ve kalıp yargılarını çocuklara aktarır ve benimsetirler. Toplumsal cinsiyet rollerinin aktarımında, düşüncelerin ve davranışların yerleşmesinde en önemli katkı sağlayan araçlardan biri kitle iletişim araçlarıdır.

Bu çalışmanın konusu Cumhuriyet ideolojisinin mutlak bir yapı olarak iktidarda olduğu 1930'lu yıllarda Cumhuriyet'in siyasal politikalarına uygun "yeni kültür/toplum", "yeni aile", "yeni nesil çocuk" ve "yeni kadın" inşa edilmesi çabalarının *Yavrutürk Çocuk Gazetesi* (1936-1940) üzerinden incelenmesidir. *Yavrutürk* bağlamında söz konusu politikaların hem kitle iletişim araçlarına yansımaları hem de toplumsal cinsiyet rollerinin inşa edilişi değerlendirilmiştir. Bu çalışmada *Yavrutürk Çocuk Gazetesi*'nin 1936 ve 1940 yılları arasında Tahsin Demiray tarafından yayımlanmış 213 sayısı niteliksel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. *Yavrutürk Çocuk Gazetesi* dönemin cinsiyet rollerinin kurgulanma biçimlerini, cinsiyetlere biçilen rolleri ve milliyetçilik ideolojisinin çocuklar üzerinden yeniden inşasını ortaya koyan en temel örneklerden biridir.

¹ YL Öğr., Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Bölümü, elifberke@gmail.com

² Doç. Dr., Ankara HBV Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Anabilim Dalı, aytultamer@gmail.com

Anahtar Kelimeler: *Toplumsal Cinsiyet, Yavrutürk Çocuk Gazetesi, Milliyetçilik, Cumhuriyet Çocuğu, Tahsin Demiray.*

1. Giriş

Toplumsal cinsiyet kavramı cinsiyetin biyolojik özelliklerinden bağımsız olarak kadın ve erkeğin toplumsal algılanışlarına ve kültürel olarak kadın ve erkek olma sürecine işaret etmektedir. Connell'e (1998, s.255) göre, yeni doğan çocuğun biyolojik cinsiyeti vardır, ama henüz toplumsal bir cinsiyete sahip değildir. Çocuk büyürken toplum da, çocuğun önüne cinsiyetine uygun bir kurallar, şablonlar ya da davranış modelleri dizisi koyar. Belirli toplumsallaştırma etkenleri ya da faileri özellikle aile, medya, arkadaş grupları ve okul söz konusu bu beklentileri ve modelleri somutlaştırarak çocuğun bunları sahipleneceği ortamları hazırlar. Bilimsel çalışmalar ortaya koymaktadır ki, kitle iletişim araçlarının toplumsal cinsiyet rollerinin toplumda şekillenmesi ve yerleşmesinde önemli rolleri olduğu gibi çocuklarında bu konuda ki düşünce ve davranışlarının biçimlenmesinde önemi büyüktür (Kalaycı: 2015; Özsoy ve Taşdelen: 2016; Ünlü: 2017). Dolayısıyla çocuklar için oluşturulmuş içeriklerde kadın ve erkeğin sunulmuş şekli toplumsal cinsiyete dayalı kalıp yargıları pekiştirmektedir. Çizgi filmler, çocuk dergileri, oyunlar, çocuk şarkıları ve hatta ders kitapları geleceğin büyüklerine aktarılmaya çalışılan toplumsal kodları, normları, ideolojik söylemleri ve dayatılan cinsiyet rollerini örtük ve/veya açık olarak mutlaka barındırırlar. Connell'in kavramsallaştırdığı "hegemonik erkeklik" toplumda farklı erkeklikler içerisinde ki en üstün erkeklik halinin anlatısıdır. (Connell, 1998, s.269-272). Modern erkekliğin oluşumu ile modern "ulus-devletlere" bağlantılı olarak gelişen milliyetçilik ve militarizm ideolojileri oluşumu karşılıklı ilişki içerisinde ve paralel olarak gelişen süreçlerdir. Milliyetçi hareket ve söylemlerle belirlenen "ideal erkeklik" özellikleri ve erkek bedeni ulusun şekillenmesinde etkili bir rol oynar (Nagel, 2000, s.74-76).

Türkiye, en yoğun modernleşme sürecini Cumhuriyet döneminde geçirmiştir (Ahmad, 2007, s.68-124). Cumhuriyet seçkinleri için yeni rejim, daha çok biçimsel göstergeler ile temsil edilen hatta çoğu zaman eş tutulan bir "medeniyet projesi"dir. Çocuklar da "doğal özellikleri" ile bu projenin en önemli ve vazgeçilmez yapıtaşlarıdır (Öztan, 2011, s.68). Bu

doğrultuda söz konusu dönem de milliyetçi söylemin en önemli argümanları olan kahramanlık, cesaret ve savaşçılık hem yetişkin hem de çocuk eğitim ve yaşantısında önemli bir yer tutmaktadır. Erken Cumhuriyet dönemi kadın ve erkeklerden beklenen batılı ve medeni olmak bir dava olarak görüldüğünden, medeniyet savaşında “ulusal kalkınma” için birleşme “ulus” ve “vatan” için bütün diğer istemlerini feda etmeye hazır olmalarıdır (Berktaş, 1998, s.1-11). Modernleşme sürecinde “yeni nesil çocuk” inşa edilme amacı doğrultusunda çocuk dergileri önemli bir araç olmuştur. Erken Cumhuriyet yıllarında yayımlanan çocuk dergilerinde vatan sevgisi, milli bilincin oluşturulması, batıl inancın yanlışlığı, bilimin ve modernliğin gücü vurgulanmıştır. Milli eğitim politikası gereği bir yandan yetişkin nüfusun yeni alfabe ile okumaya alıştırılması için çaba sarf edilmiş bir yandan da geleceğin büyükleri olan çocukların cumhuriyetin makbul gördüğü “iyi” eğitimi alması hedeflenmiştir. Bu politikanın sonucu olarak 1928’den sonra birçok çocuk dergisi yayımlanmaya başlanmıştır (Gençel, 1984, s.188-189).

Bu çalışmada 1936-1940 yılları arasında Tahsin Demiray tarafından yayımlanan *Yavrutürk Çocuk Gazetesi* dönemin iktidarının toplumsal cinsiyet politikalarının ve milliyetçilik ideolojisinin çocuklara aktarımının bir aracı olarak incelenmiştir. Tek Parti iktidarı döneminin önemli sosyal ve siyasal dönüşümleri ekseninde çocukluk politikaları ve çocuk yayıncılığındaki zihniyet de incelenmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla bu makalede hem toplumsal cinsiyet çalışmalarına katkı sağlanması hem de ele alınan dönemin çocuk yayıncılığının yaratmaya çalıştığı “yeni nesil” çocuk profilinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Yavrutürk Çocuk Gazetesi’ni toplumsal cinsiyet bağlamında değerlendirirken Connell’in *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar* (1998) kitabında belirlediği çerçeveden hareket edilmiştir. Connell (1998, s.106) iktidar ilişkilerini ve tarihsel koşulları merkeze koyarak gündelik yaşam deneyimleri ile bütünleşen pratik yaşam teorisini ortaya çıkarmış; toplumsal cinsiyet ilişkilerinde tarihselliğin kavranmasının önemini vurgulamıştır. *Yavrutürk Çocuk Gazetesi* niteliksel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. 1936-1948 yılları arasında kesintili olarak yayımlanan derginin en uzun yayım dönemi 1936-1940 yılları arasındadır. Bu çalışma, *Yavrutürk*’ün Beyazıt Devlet Kütüphanesi, TBMM Kütüphanesi ve şahsi

koleksiyonumdaki sayılar da dahil olmak üzere, 1936 ve 1940 tarihleri arasında yayımlanan toplamda 213 sayısını kapsamaktadır.

2. *Yavrutürk Çocuk Gazetesi*

Yavrutürk Çocuk Gazetesi yayın hayatına 2 Mayıs 1936'da başlar. Cumartesi günleri yayımlanan haftalık dergi genellikle 12 sayfadır. Dönemin önemli yayıncı ve siyasal figürlerinden biri olan Tahsin Demiray³, “sahibi ve yazı işleri direktörü” olarak *Yavrutürk*'ün “Cumhuriyet Türkiye'sinin” küçük çocukları için hazırlanan ilk gazetesi ve en fazla basılan gazetesi olduğunu iddia eder. Ne var ki, derginin incelenen sayılarında kaç adet basıldığı ve satış rakamları ile ilgili hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Yayın süreci boyunca “Özel Sayı” çıkarmayı gelenek haline getiren derginin özel sayılarının arasında “Yıllık” adı ile yayınladığı 7 adet sayısı bulunmaktadır. Bunlardan ilki 64 sayfa olarak çıkarılan 1938 Yıllığı'dır. Sonrasında *Yavrutürk* 1939 Yıllığı, *Yavrutürk* 1940 Yıllığı, *Yavrutürk* 1941 Yıllığı, *Yavrutürk* 1942 Yıllığı, *Yavrutürk* 1943 Yıllığı ve *Yavrutürk* 1944 Yıllığı'nı yayımlamıştır. Aynı zamanda çocukların ilgisini çekebilecek farklı konular ekseninde özel sayılar⁴ yayımlamıştır.

Tahsin Demiray'ın *Yavrutürk*'ü yayımlama amacı Türkçülük ekseninde “*Yavrutürk* değerleri ve ilkeleri” inşa ederek, “doğru” Türk çocuğu yaratılmasını sağlamaktır. Dolayısıyla *Yavrutürk* dergisi sadece eğlendirme odaklı, kar amacı güden bir dergi olarak

³ Tahsin Demiray'ın (1903-1971) önemi Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan yaşamında öğretmenlik, yayıncılık, yazarlık ve milletvekilliği yapmış olmasından kaynaklanır. 1928'de ilk *Yeni Türkçe Alfabe*'yi yayımlayan Demiray çocuk kitaplarının yanı sıra uzun soluklu birçok çocuk dergisi de yayımlar. Dönemin milliyetçi isimlerinden Nihal Atsız'ın hem arkadaşı hem de yayıncısıdır. İlk yıllarında Demokrat Parti'yi desteklese de Remzi Oğuz Arık ile Mayıs 1952'de Türkiye Köylü Partisi'ni kurarlar. Sonrasında bugünkü MHP'nin çekirdeği sayılabilecek Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin oluşumunda yer alır (Okay, 2002: 318-319). 27 Mayıs 1960 Darbesi'nden sonra Adalet Partisi kurucuları arasında yer alır ve 1961 seçimlerinde İstanbul Milletvekili seçilir, ancak 1965'te istifa eder. Fransız sosyolog Le Play ekolünün sıkı bir takipçisi olan Tahsin Demiray bir eğitimci olarak medeniyet, aile, çocuk ve köycülüğe dayalı konferans çalışmaları yürütür. Demiray'ın yayıncısı olarak çıkardığı dergiler tarih sırlamasına göre şu şekildedir; *Haftalık Resimli Gazetemiz* (1924), *Resimli Mecmua* (1926), *Ateş* (1936), *Yavrutürk Çocuk Gazetesi* (1936), *Ev İş* (1937), *Yıldız* (1938), *Binbir Roman* (1939), *Çocuk Haftası* (1942), *Hafta* (1949), *Haftalık Albüm* (1952), *Çocuk Haftası Yıllığı* (1959).

⁴ Batı ve Doğu kaynaklı hikayeleri ve kahramanları ele alan 15 özel sayı şunlardır: 1)Şirley, 2)Miki, 3)Atatürk ve İnönü Çocuklar Arasında, 4)Cumhuriyet, 5)Tarzan'ın Oğlu, 6)Nasreddin Hoca, 7)Mimar Sinan, 8)Fatih Sultan Mehmet, 9)Markopolo'nun Seyahatleri, 10)Billur Köşk Masalı, 11)Şirley Dağların Kızı, 12)Mavi Kuş, 13)Edison'un Çocukluğu, 14)Güliver Cüceler Ülkesinde, 15)Canlı Bebek.

değerlendirilemez. “Doğru” Türk çocuğu yaratabilecek değerlerin ve ilkelerin dergi aracılığıyla aktarılması amaçlanmış; ilkokul öğrencileri hedef kitle olarak belirlenmiştir.

Yavrutürk dergisi Cumhuriyetin ideolojileri, Türklük ve militarizmi birlikte harmanlayarak “*Yavrutürk* çocuğu” diğer bir deyişle “Cumhuriyet çocuğu” yaratmaya çalışmıştır. Bu çabaları dergide yer alan çizgi roman ve hikayelerde net bir biçimde görülür. Çocuklara *Yavrutürk* numarası dağıtarak başlattıkları “*Yavrutürk* sayımı” (*Yavrutürk*, 15 Mayıs 1936, s.218) ve bu sayımın ardından Türkiye’nin en çok *Yavrutürk* okuyan sınıfını bulmak için yapılan okuma yarışı ile bir “*Yavrutürk* sınıfı” seçilmesi söz konusu çabaların başka bir örneğidir.

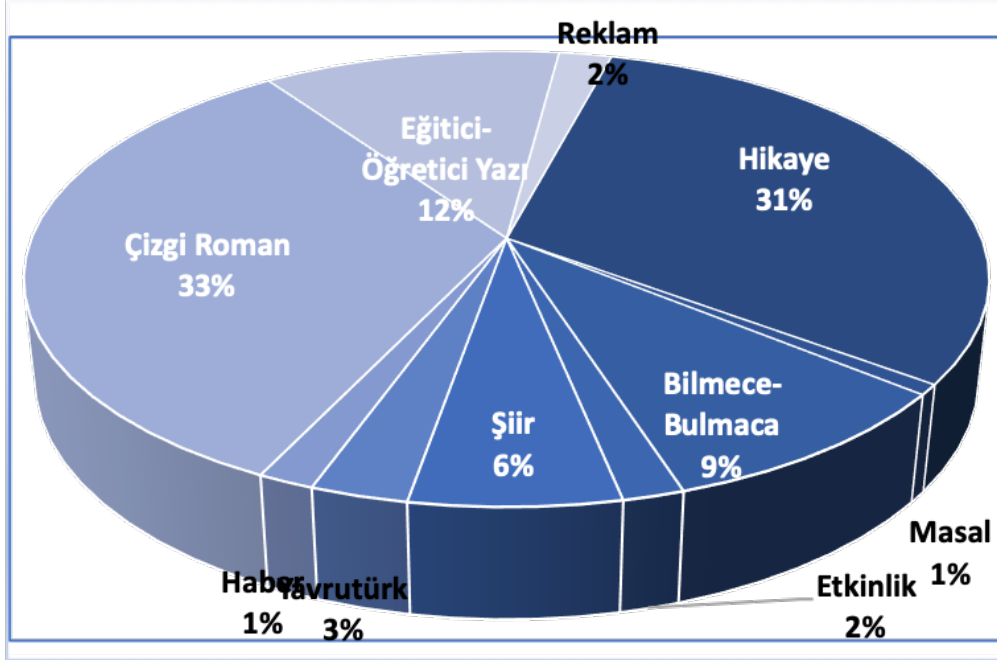
Resim 1. *Yavrutürk*'ün ilk sayısı (2 Mayıs 1936)

Ayrıca derginin “bizim günümüz” adı ile duyurusu yapılan “*Yavrutürk* Günü” bulunmaktadır. “*Yavrutürk* Günü” Cumhuriyet’in çocuklara armağan ettiği 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı haftasında kutlanır. *Yavrutürk*'ün bu kendini özel kılma çabaları yaratılmaya çalışılan Türk çocuğu profilini ortaya koymasının yanı sıra “*Yavrutürk* çocuğu” ile “Cumhuriyet çocuğu”nun aynı doğrultuda kurgulanmaya çalışıldığının kanıtıdır (*Yavrutürk*, 17 Nisan 1937, s.300).

Yavrutürk Çocuk Gazetesi'nin yazar kadrosunda ön plana çıkan isim, derginin önemli karakteri olan Çetin Kaptan'ın yaratıcısı, birçok hikâyenin yazarı ve bir süre yazı işleri müdürlüğü de yapmış olan Rakım Çalapala'dır. Derginin yayın hayatı boyunca en çok içerik üreten yazarlar ve çizerler Kemalettin Tuğcu, Ercümend Kalmuk, Orhan Tolon, Nimet Çalapala, Cemil Cahit Cem olarak sıralanabilir.

Yavrutürk Çocuk Gazetesi incelendiğinde içeriğini oluşturan bütün öğelerin her zaman bir mesaj verme amacı güttüğü net olarak görülmüştür. *Yavrutürk*'ün içeriği doğrultusunda hazırlanmış olan Şekil.1'de görüldüğü üzere derginin ağırlıklı içeriğini hikâye ve çizgi romanlar oluşturur. Çocukların dergiyi kolayca okuyabilmesi ve eğlendirici olabilmesi için çizgili anlatım yolu seçmiş; içeriğinin %33'ünde çizgi türünde eserlere yer verilmiştir. Çizgili anlatımın büyük kısmını (%68) ise genellikle Batı kaynaklı çocuklar için hazırlanan karakterler oluşturur. Türkçülüğün sıklıkla vurgulandığı ve öne çıkarıldığı dergide içeriğin önemli kısmının yabancı çizgi roman ve hikayelere dayanması da oldukça çelişkili bir durumdur. Özellikle Batı kaynaklı çizgi romanlarda Türk kültür ve toplumsal değerleri ekseninde bir uyarılma ve hatta eserin yeniden inşası söz konusudur.

Dergide uzun soluklu birçok çizgi roman yer alır; bunlardan en önemlisi dergiyle özdeşleşmiş olan Türk çizgi roman kahramanı *Çetin Kaptan*'dır. Denizciliğe meraklı, yaşına rağmen çok cesur olarak tanımlanan Çetin, tek başına olmasına rağmen "kıvrak zekası" ile tehlikelerden kurtulur ve her zaman zor durumdakilerin yardımına koşar. Diğer uzun süre yayımlanan çizgi romanlar ise *Kara Kedi* (orijinali *Felix the Cat*), *Yosun ile Tosun* (orijinali *The Katzenjammer Kids*), *Tektel Amca* (orijinali *Les Aventures Au Professeur Nimbus*) ve *Vakvaka Kardeş* (orijinali *Donald Duck*) dir.

Şekil 1. *Yavrutürk*'ün içeriği

3. Bulgular ve Tartışma

Dergide yaratılan karakterler üzerinden, hikayelerle, eğitici yazılarla tekrar tekrar işlenerek ön plana çıkarılan, içeriğin tamamına hâkim olan düşünce milliyetçiliktir. Tahsin Demiray'ın *Yavrutürk* çocuklarına dergiyi takdim ettiği ilk sayıdaki yazısı Türk çocuklarının “şerefli Türk dünyasına” gözlerini açarak ne kadar şanslı olduklarını “yeryüzünün en büyük milletinin en büyük atası (Atatürk)” devrinde doğdukları ve Cumhuriyet çocuğu oldukları için duymaları gereken kıvancı anlatarak başlar (Yavrutürk, 2 Mayıs 1936, s.3). Demiray'ın dergideki yazılarının tümünde ve *Yavrutürk* imzası ile yayınlanan yazıların birçoğunda çeşitli olaylar üzerinden *Yavrutürk*'lerin vatanlarına karşı sorumlulukları, vazifeleri ve Türklüğün gücü anlatılır (Yavrutürk, 1 Ağustos 1936, s.151; 9 Ekim 1937, s.279).

Derginin karakterleri de “Türklük” vurgusundan nasiplerini almışlardır. *Vakvaka Kardeş* adıyla yayımlanan Donald Duck, Türk subaylarının şanlı başarısını kıskanır ve o da spor kahramanı olmak ister (Yavrutürk, 11 Haziran 1938, s.106). *The Katzenjammer Kids*'den uyarlanan *Tosunla Yosun*'un maceralarını, cesaretini ve ününü kıskandıığı kişi ise derginin

en önemli karakteri olan *Çetin Kaptan*'dır (Yavrutürk, 25 Eylül 1937, s.262). Batı'nın karakterleri çocuklara tanıtılmış ama bu karakterlerin Türkiye'yi bildiği ve takip ettiği izlenimi verilerek; Türkiye, Batı'nın yanında hatta Batı'nın örnek aldığı bir ülke olarak konumlandırılmıştır.

Cumhuriyet rejiminin yeni bir tarih yazım projesinin sonucu olan Türk Tarih Tezi'nin etkisiyle anayurt Orta Asya vurgusu *Yavrutürk*'te oldukça sık yapılmaktadır. Çocuklara anlatılan tarihi bilgiler, hikayeler, örnek kişilerle atalarının geçmişi ve zaferleri ile gurur duymaları sağlanarak milli kimliğin kazanılması ve kabullenilmesi sağlanmıştır. Bu yeni tarih aynı zamanda Türklüğün "kahramanlık" ve "savaşçılık" özelliklerine "ezeliyyet" kazandırmıştır. Anayurt kültürü militarize edilmiş cesaret, bağımsızlık, vatan sevgisi, kahramanlık söylemleri ile desteklenerek çocukların içinde ki savaşçı öz ortaya çıkarılmak istenmiş böylece de askerliğin taşıdıkları kandan geldiği anlatısı kuvvetlendirilmiştir. "Dünya yüzünde en geniş ölçüde at koşturmuş iz yapmış saltanatlar kurmuş" tarihleri "dünya kadar eski ve onun kadar geniş" bir milletin çocukları oldukları vurgulanan *Yavrutürk*'lerin tarihlerini öğrenmek için çok çalışmaları beklenir; ancak öğrenmek zorunda oldukları en önemli tarih "yeni devletin kuruluş tarihidir" (Yavrutürk, 9 Ekim 1937, s.279).

Yavrutürk'te kadınlık ve erkeklik rollerinin anlatımı geleceğin büyükleri olan çocuklar üzerinden şekillenir. Dergide yetişkin karakter oldukça azdır, kadınlığın temsilcisi "kız çocukları" iken "erkek çocukları" şimdiden yetişkin erkek gibi ele alınmaktadır. Dergide baba ve anne rollerine az sayıda yer verilir çoğu çocuk öksüz ya da yetimdir; dede veya nineleri tarafından büyütülür. Bu nedenle çekirdek aileyi, aile yaşantısında ki rollerin nasıl işlendiğini göremeyiz ama kız ve erkek çocuklarının nasıl işlendiğine baktığımızda; kız çocukları geleceğin anneleri, erkek çocukları ise şimdiki zamanın erkekleridir. Kızlara geleceğe "anne" olmaya hazırlanmaları gerektiği anlatılır ama erkek çocukları cesaretleri, kahramanlıkları, ağır başlılıkları, çalışkanlıkları ile her zaman erkektirler, çocuk değil. Erkeklikleri çocukluklarının önüne geçer. Yetişkin erkekler gibi kararlar alabilir, ailelerini koruyabilir, vatan uğruna canlarını hiçe sayabilirler. Büyüdüklerin de omuzlarına yüklenecek olan ödev ve sorumlulukların farkına varabilmeleri sahip oldukları milliyetin kudretini, kahramanlıklarını, şanlı tarihini öğrenerek gelecekte onlar

gibi bir “erkek” olabilmeleri için Türklük tarihinde iz bırakmış *Büyük Adamlar*’ın hayatları ve başarı hikayeleri anlatılır. Connell’in “hegemonik erkeklik” tanımından yola çıkarak diyebiliriz ki, küçük yaşta savaflara katılan, şehit olan, “Türkün öcünü alan”, “boyunduruk tanımaz Türk”ü dünyaya tanıtan, gözü kara, yiğitlikte birinci, maceracı, akıllı, yeryüzünde hiçbir çocuğa benzemeyen erkeklikleri çocukluklarının önüne geçen kahraman “erkekler” farklı isimlerle dergide yer alsalar da milliyetçi ideolojinin “çocuk/erkek” tahayyülü *Yavrutürk* sayfalarına yoğun olarak yansımıştır.

Yavrutürk’te yer alan içerikleri Orta Asya, Osmanlı ve Cumhuriyet olmak üzere 3 kategoriye ayırabiliriz. Özellikle Orta Asya anlatılarında hanların kızları binicilikte, ok atmada, kılıç kullanmada erkeklerle yarışır. “Erkek gibi yiğit” ama güzellikte eşi benzeri olmayan bu kızlar savafla katılmazlar ama kahramanlıklarını defalarca ispatlamış, yenilmez, Türk yiğitlerinin savaşçılıklarının ödülü olarak betimlenirler. Elbette kızların da uluslarının bekası için yapması gerekenler vardır. Bunların en başında da babaları olan hana yani otoriteye mutlak itaat gelir. Orta Asya’nın itaat etmesi beklenen kızları, Kurtuluş Savaşı’nda “milli namus” sembolü, Cumhuriyet’te de geleceğin anneleri olurlar (Tuğcu, 7 Mayıs 1938, s.29; Yavrutürk, 2 Ekim 1937, s.270-274).

Kızların işleri ev içinde erkeklerin işleri de dışarıda ve vatan savunmasındadır. Bu nedenle erkek çocukları vakitlerini haylazlıkla ya da kahramanlıklarla dolu maceralarla geçirirken kızlar derslerden artan zamanlarında hayır işleri yaparak, ev işlerine yardım ederek “iyi genç kız” olarak büyüklerinin sözlerini dinlemelilerdir. Erkek çocukları ise yaramazlık yapabilir; maceralara atılarak kahramanlık gösterebilirler. Geleceğin anneleri olarak tasvir edilen kız çocuklarına anneliğin kutsallığı savafla oğlunu gönderen “asker ana”ları üzerinden anlatılır (Tuğcu, 4 Aralık 1937, s.74). “Yeni Türkiye’nin kuruluş günlerini hazırlayan” kahramanların, o “kutlu ölülerin” ak saçlı anneleri acılarını yüreklerine gömecek kadar vatanseverlerdir (Enön, 17 Nisan 1937, s.297).

Sonuç

Yavrutürk, Tek Parti döneminin ideolojilerini içinde barındırır. Cumhuriyet ideolojisinin adete bir aynası olan dergi görev edindiği misyonla, ulus-devletin ve Cumhuriyet’in

sosyal, tarihsel ve politik birçok değerlerini, rollerini ve ödevlerini Cumhuriyet'in teminatı olarak görülen çocuklara aktarmaya çalışır. Söz konusu "ödevlerin" çocukların dikkatini çekmesi, içselleştirmelerini ve muhayyilelerinde yer edinebilmelerini sağlaması için kurgulanan *Yavrutürk*, kendi adıyla bir "Türk çocuğu prototipi" yaratmaya çalışır. Yeni nesil kurgusu ekseninde geleceğin büyükleri çocuklara her zaman Türkçülük temelli mesajlar verilmesi amacı güdülmüştür. *Yavrutürk* yaratmaya çalıştığı renkli dünya aslında bir Türkçülük dünyasıdır ve bu dünya çocuklara tarihi, milletleri, kültürleri, ülkeleri, kadınlığı, erkekliği Türkçülük penceresinden militarize ederek anlatır. Bu anlatımın baş rolünde de her zaman "erkek çocukları" vardır. Her zaman kahraman, savaşçı, güçlü, korkusuz, akıllı, olgun, bir çocuktan çok daha fazlası olarak kurgulanan "*Yavrutürk* erkeği"nin özelliklerinin ve yeteneklerinin kaynağı milleti olarak görülür. Küçük yaşta savaşlara katılmak, canını feda edecek kadar vatanını sevmek, öç almak için mücadele etmek sadece "gerçek bir kahraman Türk çocuğunun" yapabileceği ve yapması gereken özellikler olarak ifade edilir.

Yavrutürk'te, rejimin "yeni kadın ve erkelerine" biçilen toplumsal cinsiyet rollerini, milliyetçilik, militarizm ve Türkçülükten ayrı ele almak mümkün değildir. Dergide cinsiyet yargılarının dışında işlenen bütün konu ve içeriklerde de milliyetçilikle iç içe geçmiş bir aktarım söz konusudur. Dolayısıyla "yeni nesli" inşa etmeğe çalışan *Yavrutürk* milliyetçilik ideolojisi ve değerleri üzerine inşa edilmiştir diyebiliriz. Bu inşa yayın hayatına başladığı ilk günden incelenen son sayısına kadar devam etmiştir.

Kaynakça

- Ahmad, F. (2007). Modern Türkiye'nin Oluşumu. (Çev. Y. Aladoğan). İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Berktaş, F. (1998). Cumhuriyet'in 75 yıllık Serüvenine Kadınlar Açısından Bakmak. (Kolektif) 75 Yılda Kadınlar ve Erkekler içinde (s.1-11). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Connell, R.W. (1998). Toplumsal Cinsiyet ve İktidar, Toplum, Kişi ve Cinsel Politika. (Çev. C. Soydemir). (3. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Demiray, T. (2 Mayıs 1936). Atatürk. *Yavrutürk*, s.3

- Enön, M. (17 Nisan 1937). Bir Yıldönümü. Yavrutürk, s.297
- Gençel, Ş. (1984). Çocuk Dergileri. (Kolektif). Türkiye’de Dergiler Ansiklopediler içinde (s.185-202). İstanbul: Gelişim Yayınları.
- Kalaycı, N. (2015). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Açısından Bir Çizgi Film Çözümlemesi: Pepee. Eğitim ve Bilim, 40(177), 243-270.
- Nagel, J. (2000). Erkeklik ve Milliyetçilik: Ulusun İnşasında Toplumsal Cinsiyet ve Cinsellik. Ayşegül Altınay (Der.), Vatan Millet Kadınlar içinde (65-101). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tuğcu, K. (4 Aralık 1937). Ana yüreği. Yavrutürk, s.74
- Tuğcu, K. (7 Mayıs 1938). Baskın. Yavrutürk, s.29
- Öztan, G.G. (2011). Türkiye’de Çocukluğun Politik İnşası. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Özsoy, M. ve Taşdelen, E. Ş. (2016). Pepee Çizgi Dizisinde Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Üretimi. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi. 42(Bahar), 252-256.
- Ünlü, A.S. (2017). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bakımından TRT Çocuk Kanalında Yayımlanan Çizgi Filmler. (Yüksek lisans tezi) Erzincan Üniversitesi, Erzincan, Türkiye.
- Yavrutürk (15 Mayıs 1936). En Değerli Sayı, s.218
- Yavrutürk (17 Nisan 1937). Bizim Günümüz, s.300
- Yavrutürk (25 Eylül 1937). Tosun ile Yosun, s. 262
- Yavrutürk (2 Ekim 1937). Çetin Kaptan Türk Kıyılarında-Fatoş’un Mektupları, s.270-274
- Yavrutürk (9 Ekim 1937). Tarih Köşesi, s.279
- Yavrutürk (11 Haziran 1938). Vakvaka Kardeş, s.106